

Analyse streekplan Fryslân 2007 - Zelfsturing en Profit Noordelijke Friese Wouden

Alwin Gerritsen (Alterra – WUR)

Deze notitie is het verslag van een quick-scan van het Streekplan Fryslân (2007), gezien vanuit ruimte voor zelfsturing en regionale ontwikkeling. Onderstaande tekst is geen samenvatting van het streekplan, maar een weergave van uitspraken in het streekplan die relevant lijken te zijn voor het project “Zelfsturing en Profit Noordelijke Friese Wouden”. In het streekplan zelf staat bij deze uitspraken meer toelichting dan hier opgenomen kon worden. De opbouw is steeds dat citaten uit het streekplan worden weergegeven, soms aangevuld met analyse. Daarna worden steeds conclusies getrokken, die als hypotheses zijn te beschouwen.

1. Zelfsturing

De provincie hanteert het adagium *“lokaal wat kan, provinciaal wat moet”* (en verwijst daarbij naar de Nota Ruimte). De provincie wil een *“goed samenspel tussen gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en burgers om ruimtelijke doelen op het provinciale niveau te kunnen verwezenlijken.”* (p.19) Men wil dus samenwerken met andere partijen, waaronder maatschappelijke organisaties, marktpartijen en burgers, maar vooral met als doel om provinciale doelen te realiseren. Dit lijkt te duiden op ruimte voor zelfsturing vanuit Government perspectief¹ (zie notitie Termeer en Gerritsen: “Zelfsturing en zelfregulering in de Noordelijke Friese Wouden”).

Er wordt echter meer gezegd over welke sturing de provincie wil: *“Ruimtelijke ontwikkeling is immers vrijwel nooit gebonden aan één actor of verantwoordelijke: we zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor datgene wat we als geheel als “mooi” of “lelijk”, “logisch” of “uitdagend” bestempelen. Uiteindelijke bepalen we gezamenlijk hoe Fryslân er in de toekomst uit komt te zien. Wij brengen dit ontwikkelingsgericht tot stand in een gezamenlijke zoektocht, waarbij het eindresultaat niet vooraf vaststaat.”* (p. 19) *“Bij dit samenspel vullen de partners elkaar aan, waarbij een ieder zich bewust is van de verschillende verantwoordelijkheden.”* (p. 19) Bestaande formele bevoegdheden spelen dus een kaderstellende rol.

Daarnaast: *“Naast onze ontwikkelingsgerichte rol blijven wij ook een coördinerende en toetsende rol houden.”* (p.19) In een kader wordt in het streekplan ook beschreven dat er geen tegenstelling bestaat tussen toelatingsplanologie en ontwikkelingsplanologie. Beide zijn belangrijk en kunnen niet zonder elkaar. Opmerkelijk is dat toelatingsplanologie wordt genoemd als *“nodig om gebieden met belangrijke natuurlijke en landschappelijke waarden in stand te houden”* (p. 19). Aangenomen mag worden dat het Nationaal Landschap Noordelijke Wouden als een gebied met belangrijke natuurlijke en landschappelijke waarden wordt gezien. Toelatingsplanologie wordt ook nodig geacht om op te veel plaatsen ontwikkelingen mogelijk te maken, waardoor verspillen van ruimte op treedt. Toelatingsplanologie wordt nodig geacht om ontwikkelingsgericht bezig te kunnen zijn.

De rol van de provincie wordt verder (p. 20) nader geduid:

“Wij houden ons pro-actief bezig met gemeentegrensoverschrijdende onderwerpen en stellen ons daarbuiten terughoudend en selectief op. Wij zetten meer dan voorheen in op onze agenderende, meedenkende, mee-ontwikkende, stimulerende en participerende rol. Om deze rollen waar te kunnen maken mag van ons verwacht

¹ Zelfsturing als middel om overheidsdoelstellingen te realiseren

worden dat we gedurende de uitvoering van het streekplan extra mens- en proceskracht en zo nodig middelen ter beschikking stellen. Daarnaast geven wij invulling aan onze coördinerende en toetsende rol. In ons planologisch toezicht kennen we een grote betekenis toe aan als essentieel en richtinggevend aangegeven beleidsuitspraken in dit streekplan. Als koersbepaler en opdrachtgever in de uitvoering onderhouden wij contacten met meerdere partijen en belanghebbenden. Op deze wijze kunnen wij onze inzet op een ondeelbaar Fryslân met ruimtelijke kwaliteit bij een ieder onder de aandacht brengen.”

Ten aanzien van het landschap geeft de provincie in het streekplan aan primair verantwoordelijk te zijn voor de landschappelijke kwaliteit op provinciaal, gemeentegrens overstijgend, niveau. (p/ 83) *“Landschappelijke kwaliteit wordt in het streekplan gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk, provincie, gemeente, belangengroepen en anderen.”* (p. 84) Hiermee worden andere partijen de provincie dus mede verantwoordelijk gesteld voor landschappelijke kwaliteit. Dit lijkt ruimte te bieden voor initiatieven vanuit de samenleving, mits die niet strijdig zijn met de opvattingen van de verschillende overheden die ook verantwoordelijk zijn voor landschappelijke kwaliteit.

Rol maatschappelijke organisaties en burgers:

“Hoewel het ruimtelijk ordeningsbeleid formeel in handen is bij de overheid, komt de ontwikkeling van een bepaald gebied altijd tot stand via samenwerking met betrokkenen en belanghebbenden. Boeren, burgers, buitenlui, belangengroepen, woningbouwcoöperaties en bedrijven zijn met recht trots op en betrokken bij hun eigen omgeving. Hun initiatieven zijn een belangrijk middel tot behoud en ontwikkeling van de eigen identiteit, zowel binnen de eigen gelederen als bij de diverse overheden. Vele dorpen maken eigen dorpsvisies. Naast het inbrengen van kennis en kunde bij planvorming verwachten wij dat deze partijen bewust handelen en verantwoordelijkheid nemen om de ruimtelijke kwaliteit van de eigen omgeving te verhogen. Wij stimuleren hen daarbij door ze vroegtijdig te betrekken bij zowel planvorming als uitvoering.” (p. 20-21) In dit citaat is het de vraag hoe burgers en maatschappelijke organisaties betrokken worden. Informeren is ook betrekken. De verwijzing naar de dorpsvisies en naar het vroegtijdig betrekken van hen bij planvorming lijkt er op te duiden dat er ruimte bestaat voor het inbrengen van eigen ideeën. Dat wijst op ruimte voor zelfsturing vanuit Governance perspectief² (zie notitie Termeer en Gerritsen: “Zelfsturing en zelfregulering in de Noordelijke Friese Wouden”).

Concluderend voor de ruimte voor zelfsturing:

- § De provincie wil, afgaande op het streekplan, ruimte bieden aan initiatieven van anderen en samen met hen ontwikkelingsgericht werken. Sleutelwoord lijkt wel te zijn om dat *samen* te doen. Dat betreft dan eerder netwerksturing dan zelfsturing. De provincie ziet voor zichzelf meer dan vroeger een agenderende, meedenkende, mee-ontwikkende, stimulerende en participerende rol.
- § De provincie zal ook blijven toetsen en controleren. Dit wordt in het bijzonder gekoppeld aan het behoud van natuurlijke en landschappelijke waarden.
- § Er lijkt geen ruimte te zijn voor zelfbestuur³. De provincie zal een toetsende en mee-ontwikkende rol spelen. Er lijkt wel ruimte te zijn voor initiatieven vanuit de maatschappij. Anderzijds wordt ook aangegeven dat maatschappelijke initiatieven dienen om provinciale doelen te verwezenlijken.

² Zelfsturing als middel om ruimte te bieden aan de inbreng van probleemdefinities en oplossingen vanuit de samenleving

³ Waarbij de Noordelijke Friese Wouden in meerdere of mindere mate een eigen bestuurlijke eenheid zouden worden, met een eigen formele positie in het openbaar bestuur

2. Regionale ontwikkeling landelijk gebied

Onder regionale ontwikkeling landelijk gebied wordt informatie uit het streekplan weergegeven onder de volgende thema's: landschap, landbouw, leefbaarheid en vitaliteit, en wonen en werken.

2.1 Landschap

Het landschapsbeleid van de provincie wordt in het streekplan benoemd: *“Wij zetten samen met anderen in op het in stand houden en verder ontwikkelen van de belangrijke landschappelijke kwaliteiten en waarden in onze provincie waardoor:*

- § *De Friese landschapstypen en hun ontwikkelingsgeschiedenis herkenbaar blijven en de ruimtelijke kwaliteit en het identiteitsgevoel versterkt worden;*
- § *Landschap een inspiratiebron kan zijn voor nieuwe ontwikkelingen en een kernkwaliteit kan zijn voor nieuwe sociaal-economische impulsen;*
- § *Waar gewenst en noodzakelijk, geheel nieuwe eigentijdse landschappen met veel kwaliteit gerealiseerd worden.” (p. 83)*

Over nieuwe functies in combinatie met landschappelijke kwaliteiten wordt gesteld (p. 84): *“het is de kunst om allerlei nieuwe ontwikkelingen zodanig een plek te geven dat de essentiële kenmerken van de verschillende landschapstypen herkenbaar blijven, dan wel dat nieuwe landschappen ontstaan met een eigentijdse uitdrukking van hoogwaardige kwaliteit.”* En: *“Wij bieden ruimte voor nieuwe landschappen wanneer de maatschappelijke noodzaak aantoonbaar is. (p. 90)”* Voorbeelden van nieuwe landschappen zijn: kassengebieden, nieuwe bedrijventerreinen, grotere woongebieden, stationsgebieden, landgoederen in de stedelijke bundelingsgebieden (zie 2.4), bepaalde grootschalige kwaliteitsarrangementen (zie 2.3), nieuwe natuurgebieden en grotere recreatieterreinen.

In het streekplan wordt op pagina 84 aangegeven dat blijvende herkenbaarheid van de kernkwaliteiten van landschapstypen bij ruimtelijke ontwikkelingen op alle schaalniveaus een richtinggevend rol speelt. Voor de Noordelijke Wouden betreft het de volgende kernkwaliteiten (p. 86):

- § Kleinschalig patroon van lintbebouwing, houtwallen (hege dyken), elzensingels met geleidelijke overgangen naar open enclaves daartussen (mieden en hooilanden) en plaatselijk esgronden;
- § Relatief dicht netwerk aan houtwallen en elzensingels;
- § Afwisseling van schaal en (beperkt) reliëf;
- § Opstreckende stroken met gevarieerde lengte-breedte verhoudingen van gemiddeld 4:1 a 5:1 tot (plaatselijk) (on)regelmatige blokverkaveling;
- § Structurerende elementen als beplantingen, aardkundige elementen (pingoruïnes, dobben), lintdorpen, wegen en paden met laanbeplanting;
- § Specifieke vormen van esstructuren.

Het betreft dus niet alleen groene elementen. De lintbebouwing wordt ook als kernkwaliteit gezien.

De Noordelijke Friese Wouden hebben de status Nationaal Landschap gekregen in de Nota Ruimte. In het streekplan wordt op de pagina's 87, 88 en 89 ingegaan op deze beleids categorie binnen de kaders van het streekplan. Aangegeven wordt dat er uitgegaan wordt van versterking, ontwikkeling en benutting van de (hierboven genoemde) bijzondere kernkwaliteiten. De omschreven landschappelijke kernkwaliteiten zijn per landschapstype richtinggevend en medesturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit geldt echter niet speciaal voor de Nationale Landschappen, maar voor alle landschapstypen. *“Wij maken in ons ruimtelijk beleid geen onderscheid tussen gebieden in of buiten de Nationale Landschappen. Dit*

betekent dat in de Nationale Landschappen ruimte is voor de opvang van de plaatselijke woningbehoefte, pilots landelijk wonen, lokale en regionale bedrijvigheid, verbetering van de lokale en regionale ontsluitingsstructuur, een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de landbouw en voor recreatieve ontwikkelingen. Dit alles binnen de landschappelijke kernkwaliteiten (p. 88).” De Centrale As wordt expliciet genoemd als element die past binnen de landschappelijke kwaliteiten. Bij de begrenzing van het Nationaal Landschap is rekening gehouden met te verwachten (grootschalige) stedelijke ontwikkelingen tot en met 2015. “Deze ontwikkelingen zijn buiten het Nationaal Landschap gehouden. (p. 88)”

Concluderend:

- § De status als Nationaal Landschap leidt niet tot een andere ruimtelijk afwegingsregime dan in de andere landschapstypen waar kernkwaliteiten voor benoemd zijn. De kernkwaliteiten zijn richtinggevend bij ruimtelijke afwegingen; net als in de rest van Fryslân. Het is wat onduidelijk op welke manier dat het geval is.
- § Een waardevol landschap betekent in dit streekplan niet dat er geen ruimte voor ruimtelijke ontwikkelingen zou zijn.

2.2 Ruimte voor een vitale en duurzame landbouw (p. 79):

In het streekplan wordt aangegeven dat de landbouw belangrijk is voor de verdere ontwikkeling van het landelijk gebied: *“Wij streven in de hele provincie naar een duurzame landbouw vanwege de belangrijke bijdrage aan de sociaal-economische vitaliteit van het platteland, het beheer van het landelijk gebied en de Friese economische structuur. In het landelijk gebied worden buiten natuurgebieden voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw geboden.”*

Ontwikkelingsruimte landbouw binnen kernkwaliteiten landschapstypen (p. 79-80):

“Bij het bieden van ontwikkelingsruimte voor de landbouw zetten wij tevens in op de blijvende herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen in Fryslân. Ook nieuwe landschappelijke kenmerken kunnen hierbinnen ontwikkeld worden.”

Hieronder zitten een aantal uitspraken die hier nader invulling aan geven:

- § *“Wij streven naar voldoende ruimte voor de ontwikkeling van agrarische bouwblokken en voor perceelsverruiming, zodanig dat een efficiënte agrarische bedrijfsvoering mogelijk is en rekening gehouden wordt met landschappelijke kernkwaliteiten.”*
- § *“Wij zijn van mening dat de ruimtelijke consequenties van schaalvergroting en intensivering in de landbouw te combineren zijn met landschappelijke kernkwaliteiten. Wel kan spanning optreden in de houtwallengebieden, in mindere mate elzensingelgebieden en in specifieke kleinschalige situaties.”* Dit is relevant voor de Noordelijke Friese Wouden.
- § *“Om de inkomensbasis voor agrariërs te vergroten bieden wij aan agrarische bedrijven ruimte om op het erf (inclusief bebouwing) nevenactiviteiten te ontwikkelen die aan de agrarische activiteiten gebonden zijn. Hiertoe zullen wij bevorderen dat agrariërs die maatschappelijke doelen in hun bedrijfsvoering opnemen voldoende vergoedingen krijgen voor groene en blauwe diensten. Kamperen bij de boer, agrarisch verwante detailhandel, en andere agrarisch gerelateerde activiteiten zoals mestvergistings, maar ook zorgfuncties, ondergeschikte ambachtelijke bedrijfsfuncties e.d. kunnen goed op het erf (inclusief bebouwing) ingepast worden.”*

“In de Noordelijke Wouden ligt de uitdaging om het landbouwperspectief te combineren met verduurzaming van de houtwallen- en elzensingelstructuur en met

verbreding van de bedrijfsvoering aansluitend op ontwikkelingen en initiatieven die hier al gaande zijn. Er is ruimte voor schaalvergroting die naar aard en schaal goed te combineren valt met de specifieke landschappelijke kwaliteiten. Ook bestaan er kansen voor meer multifunctionaliteit, zoals ganzenopvang, waterberging en plattelands-, natuur- en cultuurtoerisme. De status van Nationaal Landschap voor de Noordelijke Wouden en het Nationale Park Lauwersmeer sluiten daarop aan en bieden kansen voor nieuwe dragers en ontwikkelingen, vooral op recreatief gebied.” (p. 144)

Concluderend: er is vanuit de provincie ruimte voor doorontwikkeling van de landbouw binnen kernkwaliteiten van de diverse landschapstypen. De ruimte voor schaalvergroting en intensivering in de houtwallen- en elzensingelgebieden is er niet per definitie niet, maar het zal hier, op basis van de uitspraak in het streekplan, lastiger zijn dan in de rest van Fryslân. Specifiek voor de Noordelijke Wouden wordt aangegeven dat het de uitdaging is om schaalvergroting te realiseren die naar aard en schaal past bij het landschap. Daarnaast wordt er ruimte gezien voor verbreding van de agrarische bedrijven en voor meer multifunctioneel landgebruik.

2.3 Leefbaarheid en vitaliteit platteland

Specifiek voor het onderwerp leefbaarheid worden uitspraken gedaan in het streekplan: *“Wij streven naar behoud en versterking van de leefbaarheid en de vitaliteit van het platteland, vooral ten behoeve van de inwoners van het platteland zelf. Deze doelstelling komt tot uitdrukking in:*

- § *Het bevorderen van een evenwichtige bevolking- en huishoudensamenstelling op het platteland door ruimte te bieden voor de opvang van de plaatselijke woningbouwbehoefte;*
- § *Het vasthouden van de plaatselijke werkgelegenheid door ruimte te bieden voor de ontwikkeling van lokale en regionale bedrijvigheid;*
- § *Het verbeteren van de ruimtelijke (kern) kwaliteiten van het platteland;*
- § *Het verbeteren van de bereikbaarheid van voorzieningen door het draagvlak voor bovenlokale en regionale voorzieningen in de regionale centra te behouden en te versterken en in te zetten op bereikbaarheid van deze voorzieningen vanuit de kleine kernen;*
- § *Het vergemakkelijken van de combinatie van arbeid en zorgtaken op het platteland.”* (p. 43)

De provincie wil met *kwaliteitsarrangementen* een impuls geven aan de vitaliteit van het landelijk gebied. Dit mede door een afnemend aantal agrarische bedrijven. Een kwaliteitsarrangement is een concrete project waarin nieuwe passende vormen van wonen, werken, recreëren, verzorging, cultuur, educatie en/of de wijziging van bestaande functies gelijktijdig worden gecombineerd met een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. (p. 44) Voorbeelden hiervan zijn:

- § Hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing;
- § Verbetering van bebouwingslinten en bebouwingsclusters;
- § Recreatieve kwaliteitsverbetering;
- § Verplaatsing van agrarische bedrijven om maatschappelijk gewenste doelen te realiseren;
- § Grootschalige combinaties van sociaal-economische impulsen en ruimtelijke kwaliteitsverbetering;
- § Ontwikkeling van nieuwe landgoederen.

Over deze kwaliteitsarrangementen in het landelijk gebied wordt meer gezegd: *“De provincie Fryslân staat open voor bijzondere, meer grootschalige functies in het*

landelijk gebied in de sfeer van zorg, cultuur, onderwijs of recreatie, die een beduidende sociaal-economische impuls voor de omgeving opleveren en waarbij een functionele relatie kan worden gelegd met de rust of de groen blauwe kwaliteiten in het landelijk gebied. Bij de ruimtelijke situering en inpassing wordt tevens een grote ruimtelijke kwaliteitsverbetering gerealiseerd. (p. 48)“ En: “Ook zien wij mogelijkheden voor meer grootschalige ontwikkelingen en nieuwe combinaties van groene en blauwe kwaliteiten in het landelijk gebied. Om deze kwaliteiten financieel mogelijk te maken bieden wij ruimte voor de hiervoor genoemde sociaal-economische functies. Hierbij wordt er van uit gegaan dat:

§ De grootschalige ontwikkelingen een aanzienlijke bijdrage leveren aan de multifunctionaliteit van het landelijk gebied en aan de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten in het landelijk gebied en deze zo mogelijk versterken;

§ De gewenste groene en blauwe kwaliteiten voorop staan en de schaal van de sociaal-economische functies daarvan een afgeleide vormen.

Bij alle grootschalige kwaliteitsarrangementen geldt dat schaal en omvang van de nieuwe functies(s) in een aanvaardbare verhouding staan tot de locatie en de ontsluiting daarvan. (p. 48)”

Concluderend: de provincie wil ruimte bieden voor leefbaarheid en vitaliteit van het landelijk gebied. Het verbeteren van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten maakt hier onderdeel van uit. Er worden ook mogelijkheden gezien voor grootschalige ontwikkelingen in het landelijk gebied.

2.4 Ruimte voor wonen en werken

Woon- en werkfuncties hebben een relatie met het hierboven behandelde onderwerp leefbaarheid en vitaliteit landelijk gebied en is hiervan feitelijk een nadere uitwerking. Kenmerkend hierbij is dat de provincie wil inzetten op bundeling en concentratie van wonen en werken: “Wij zullen als provincie [bij ruimtelijke ontwikkeling] vooral sturen op bundeling en concentratie van wonen en werken in de stedelijke bundelingsgebieden [Leeuwarden, Drachten⁴, Heerenveen, Sneek, Harlingen en Dokkum⁵], het verantwoordelijk planologische ruimte bieden voor een vitaal platteland en op een verhoging van de ruimtelijke kwaliteit.” (p. 19)

Onderdeel van het bundelingsbeleid van wonen en werken in stedelijke concentraties is de vermindering van de woningvraag op het platteland waardoor er in de kleine kernen meer ruimte over is voor de opvang van de plaatselijke woningbehoefte en de landschappelijke openheid zoveel mogelijk behouden wordt (p. 31). Het bundelingsbeleid wordt expliciet genoemd bij het hoofdstuk landschap in het streekplan: “Onze algemene beleidsinzet op bundeling en concentratie- en ontwikkelingsfunctie van de regionale centra op het platteland, waarborgen een zorgvuldige omgang met het Friese landschap.” (p. 88).

In het landschap van de Noordelijk Friese Wouden hebben een vijftal plaatsen in bijzondere status in het streekplan. Burgum, Kollum, Buitenpost en Surhuizerveen zijn regionale centra. Alleen Surhuizerveen ligt binnen de grenzen van het Nationaal Landschap. Over de regionale centra wordt er gezegd: “Voor een vitaal en leefbaar platteland zetten wij in op een sterke positie van de kernen die een duidelijke regionale verzorgingsfunctie hebben. Deze zogenaamde regionale centra vormen essentiële schakels tussen de vele kleine kernen in hun omgeving en de stedelijke centra. Het zijn belangrijke dragers van voorzieningen, bovenlokale bedrijvigheid en

⁴ Zie pagina 153-154 van het streekplan

⁵ Zie pagina 145-147 van het streekplan

werkgelegenheid en van dienstverlening op het platteland. Een bijbehorende regionale woonfunctie ondersteunt deze dragers. Regionale centra vormen gezamenlijk de regionale verzorgingsstructuur van het platteland, dat wil zeggen van het gebied buiten de directe invloedssfeer van de stedelijke centra. Met het versterken van regionale centra hebben we een antwoord op het grotendeels autonome proces van schaalvergroting waardoor steeds meer, vooral commerciële voorzieningen uit de kleine kernen op het platteland verdwijnen. Gebleken is dat een sterke positie van de regionale centra op het gebied van wonen, werken en voorzieningen, bijdraagt aan het draagvlak om voorzieningen en de werkgelegenheid op dit niveau vast te kunnen houden.” (p. 14)

Over Burgum, Kollum, Buitenpost en Surhuisterveen worden in het streekplan een aantal uitspraken gedaan. Deze zijn in onderstaand kader weergegeven⁶.

Burgum (p. 141)

Burgum heeft als regionaal centrum een belangrijke taak in de regio, met bijbehorende ontwikkelingsmogelijkheden voor wonen, werken en voorzieningen. Voorlopig is voldoende ontwikkelingsruimte voor wonen beschikbaar in het plan Burgum-West. In het kader van de uitvoering van het streekplan werken wij conform het in 2003 overeengekomen convenant de verdere ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van Burgum als regionaal centrum volgens een realistisch en binnen de regio afgestemd programma uit.

Kollum en Buitenpost (p. 147)

Complementaire ontwikkeling van beide regionale centra met behoud van ieders eigen identiteit is gewenst. Zonder aan elkaar te groeien, is het gebied tussen de kernen geschikt voor hoogwaardige woonvormen in combinatie met wateropvang en landschapontwikkeling. Aandacht hierbij is gewenst voor voldoende compactheid van de bebouwing, gericht op versterking van de eigen kernstructuur van beide kernen en afgestemd op uitbreidingsmogelijkheden aan andere zijden van beide kernen. Verbetering van de treinverbinding Leeuwarden–Groningen biedt kansen voor verdere invulling van woonfuncties, en voor regionale kantoorfuncties en representatieve bedrijvigheid, met een accent op Buitenpost als kern met een treinstation.

Surhuisterveen (p. 147)

De goede aansluiting van Surhuisterveen op de A7 biedt kansen voor verdere ontwikkeling van werkfuncties, passend bij het regionale centrum en afgestemd op het nabij gelegen stedelijk centrum Drachten. Een nieuwe rondweg heeft een lokale gebiedsontsluitende functie en geeft ruimte voor woon- en werkfuncties.

Veenwouden is een *bedrijfsconcentratiekern*. In het streekplan wordt het volgende gezegd over deze status: *“Met het aanwijzen van bedrijfsconcentratiekernen investeren wij tegelijkertijd in zowel het economisch vitaal houden van het platteland als in het instandhouden van landschappelijke kwaliteiten. Bedrijfsconcentratiekernen hebben een functie voor de opvang van lokale bedrijven van enige schaal en omvang waarvoor de stap naar een regionaal centrum te groot is. Daarnaast kunnen ze tegemoet komen aan de behoefte van clustering van bedrijven die aan de landbouw gelieerd zijn, zoals landbouwmechanisatiebedrijven, en –waar van toepassing– van watersportgebonden bedrijven.”* (p. 15) Het volgende is specifiek over Veenwouden te lezen:

⁶ Het betreft letterlijke tekst uit het streekplan. Voor Burgum is een tekst over de Centrale As hier niet weergegeven

Veenwouden (p. 148)

Veenwouden en Marrum zijn bedrijfsconcentratiekernen met enige ruimte voor bedrijventerreinen op voorraad voor de opvang van lokale bedrijven uit de plaats zelf en/of vanuit de omgeving.

Concluderend:

Hoewel grootschalige ontwikkelingen vooral gedacht zijn buiten de Noordelijke Friese Wouden biedt het streekplan wel ruimte voor ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken. Dit mede als instrument voor het in stand houden van de leefbaarheid van het landelijk gebied.